

Світлана КУЛЬБІДА

Українська мова

навчальний посібник
для осіб з особливими
освітніми потребами (Н 91)

2клас

Частина 1

Світлана КУЛЬБІДА

УКРАЇНСЬКА МОВА

навчальний посібник для осіб
з особливими освітніми потребами (Н 91)

2 клас

(у 3-х частинах)

Частина 1

Схвалено для використання в освітньому процесі

Київ

«ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ»

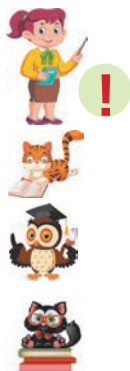
2025

Схвалено для використання в освітньому процесі

(протокол від 25 березня 2024 р. № 4 засідання експертної комісії
зі спеціальної педагогіки,
номер у Каталогі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам № 6.0058-2024)

**Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено**

Навчальний посібник створено відповідно
до навчальної програми «Типова освітня програма,
розроблена під керівництвом Савченко О. Я.
1–2 клас»

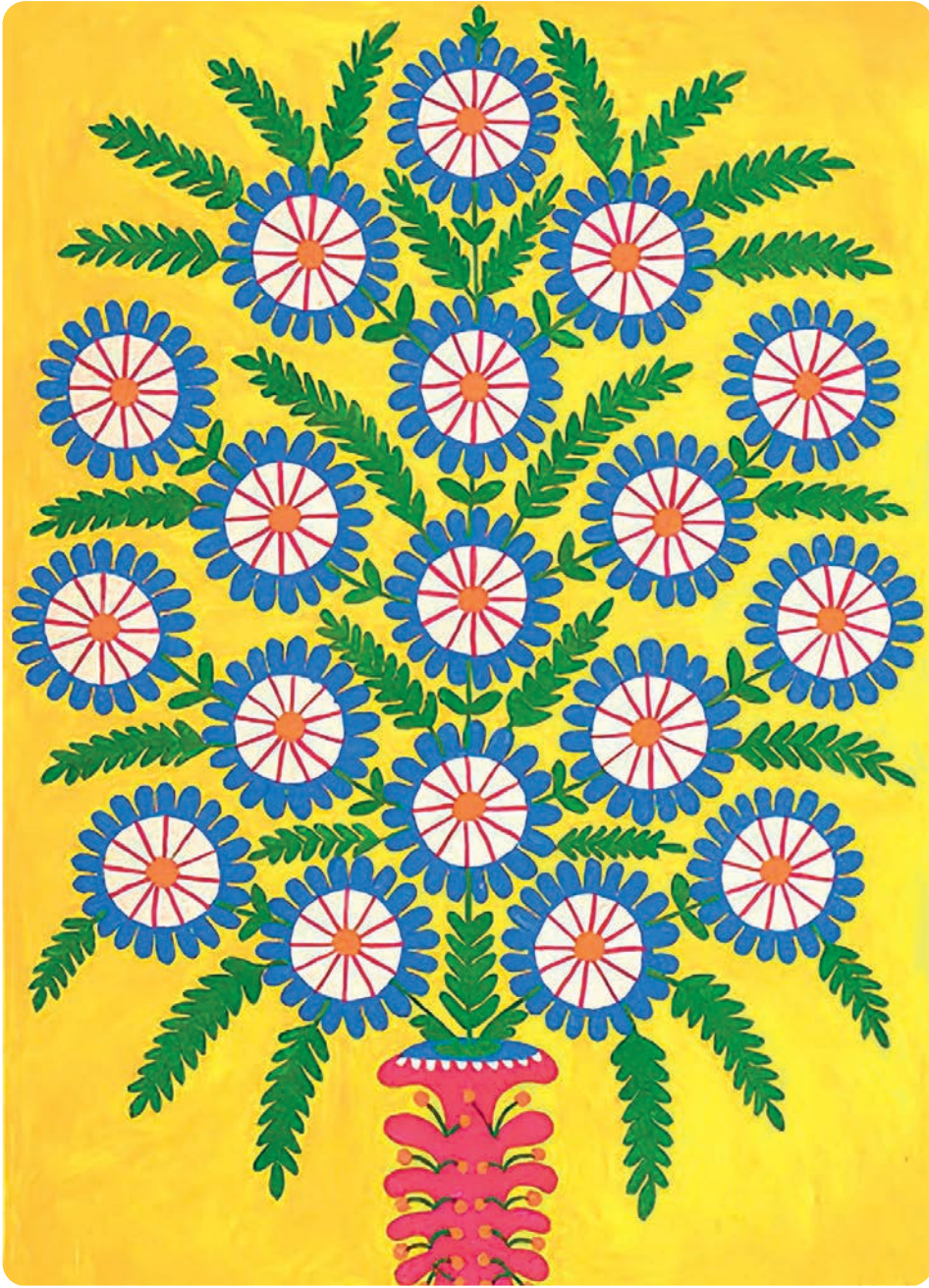
УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- запам'ятай
- дізнайся значення слова
- зверни увагу!
- завдання підвищеної складності

Кульбіда С.В.

К90 Українська мова : навч. посібник для осіб з особливими
освітніми потребами (Н 91) 2 кл. (у 3-х частинах) : Частина 1 /
Світлана Кульбіда. — Київ : ТОВ «ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ»,
2025. — 96 с. : іл.
ISBN 978-617-8449-86-5

УДК 811.161.2*кл2(075.2.056.263)

Я — українка!
Горджу́ся й радію,
рі́дною мо́вою
я володію.

Я — українка!
Живу́ в Україні,
ві́льній, єди́ній
мої́й Батьківщи́ні!

За Олесією Василénко

ЛІТЕРИ І ЗВУКИ

1. Що зображено на малюнках? Назви слово. Скільки в ньому звуків?

2. Порахуй. Скільки літер? Запиш й.

торт	торт			
зуб	зуб			

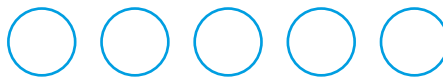

Слова складаються зі **звуків**.
Звуки ми **вимовляємо** і **чуємо**.
Звуки позначаються **літерами**.
Букви ми **пишемо**, **читаємо**, **дактилюємо**.

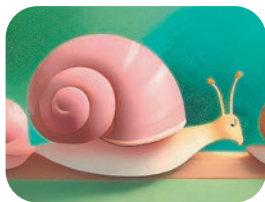

1. Розглянь малюнки і слова.

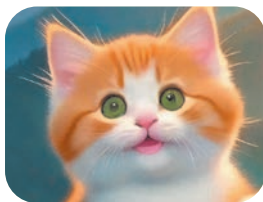
пéсик

ра́влик

кіт

2. Покажі *пéсика*, *кота́*, *ра́влика*.

3. Встав літери в кружéчки.

4. Скільки літер має ко́жне сло́во?

1. Запиші́ на́зви малю́нків. Пораху́й і запиші́ кі́лькість лі́тер.

кіт	—	3	л.																

2. Прочита́й. Що ти записа́в(-ла)?

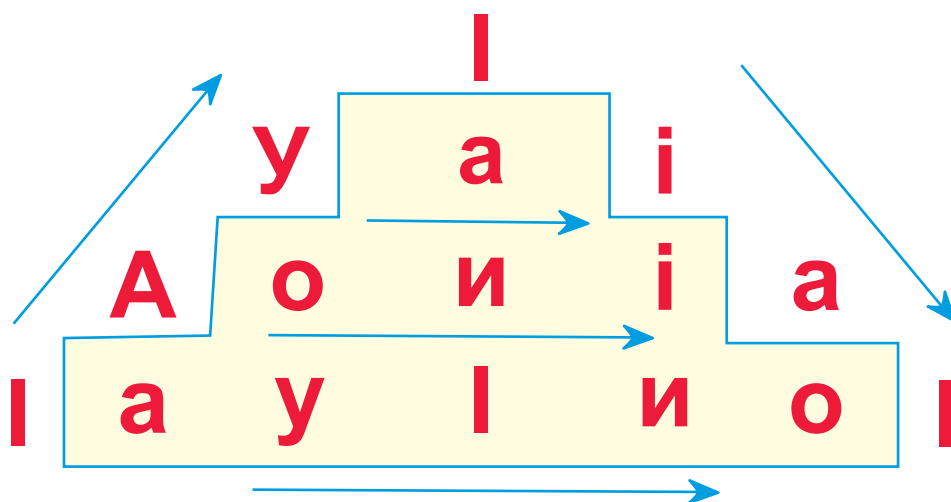
A cartoon illustration of a snail with a brown and green striped shell, an orange body with brown spots, and two long antennae. It is positioned in the center of the page.

A cartoon illustration of a young boy with dark, spiky hair and large, round glasses. He is wearing a green t-shirt, blue shorts, white socks, and black shoes. He is giving a thumbs-up with his right hand and holding a blue folder or book under his left arm. The illustration is set within a rounded square frame with a blue border.

1. Прочитай б́укви по схóдинках. Що це за б́укви?

2. Запиши ці б́укви за зразко́м.

І	А								

1. Розглянь українську абетку. Назви літери.

Аа Бб Вв Гг Ґґ Дд Ее Єє Жж Зз

(а) (бе) (ве) (ге) (ґ) (де) (е) (є) (же) (зе)

Ии Іі Її Йй Кк Лл Мм Нн Оо Пп

(и) (і) (ї) (йот) (ка) (ел) (ем) (ен) (о) (пе)

Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц Чч Шш Щщ

(ер) (ес) (те) (у) (еф) (ха) (це) (ча) (ша) (ща)

Ь Юю Яя

(ь) (ю) (я)

2. Назви букви, що позначають голосні звуки. Скільки їх?

1. Вимов звуки, позначені буквами:

е, и, і, у, а, о;

р, с, в, н, т, х.

Звук бувають **голосні** і **приголосні**.

[а], [о], [у], [и], [і], [е] — **голосні** звуки.

Звук записуємо у **квадратних дужках** []

Кі́лим, ведмі́дь, меда́ль, ву́лик, квати́рка,
гу́дзик, по́друга.

13

1. Спиші слова. Визнач кількість голосних звуків у виділеному слові.

Дзига, **лелєка**, гумка, метро, театр, тиждень.

В	о	р	о	т	а	—	3.
---	---	---	---	---	---	---	----

14

1. Розглянь малюнки.

міст

хвіст

2. Назви перше слово і звуки.

3. Назви друге слово і звуки.

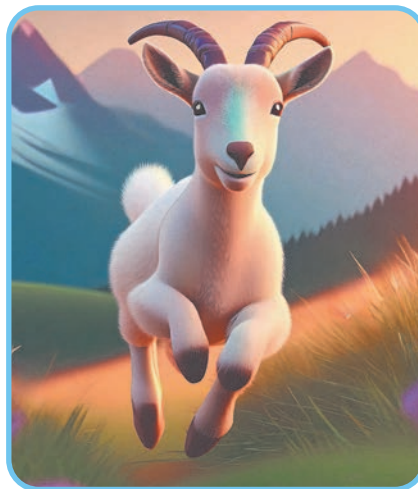
4. Запиши слова. Назви спільні букви і відмінні букви.
Користуйся абеткою.

--	--	--	--	--	--

а) так, тік, ток, тук, те, ти, там;
б) лік, лак, сон, луг, лет, лин.

За-за-за, за-за-за —
Тут прив'язана коза́.
Зу-зу-зу, зу-зу-зу —
Відв'яжу́ козу́.
Гуз-гуз-гуз, гуз-гуз-гуз —
Я не боягу́з!
Зі-зі-зі, зі-зі-зі —
Поката́юсь на козі́.

3. Спиші́ перший і дру́гий рядкі вірша. Підкрэсли однакові б́укви.

A series of horizontal handwriting practice lines. Each line set consists of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. The dashed middle lines are slanted upwards from left to right. There are six such sets of lines across the page.

1. Прочитай слова.

О́ко, нога́, рука́, па́льці, ву́хо, ніс, рот.

2. Запиши слова у два стовпчики: зі звуком **о** і звуком **а**.

[о]	[а]

1. Розглянь таблицю. Що записано ліворуч? Чому в складах ліворуч букви різного кольору? Що записано праворуч? Утвори слова. Які це слова?

МА
РА
НІ
ТИ
ДІ
НІ
ДІ
СИ
ДУ
МЕ

Д
Ш
Р
М
Ж
Д
Н
С
К
К

2. Запиши слова — назви малюнків.

A large, empty handwriting practice area with a light blue background. It features a grid of solid and dashed lines for tracing and writing practice. The grid consists of six columns and four rows. Each column is defined by two solid blue lines, and each row is defined by two dashed blue lines. The corners of the practice area are rounded.

19

1. Прочитай литовську народну казку.

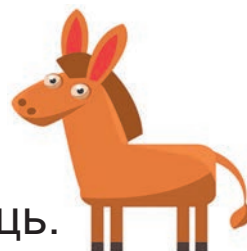
Іде Стас і запитує:

— Хто які б́укви зна́є?

— Бе-е, — відповідає баранець.

— І-і-і! — кричіть осёл.

— 3-3-3, — дзижчіть кома́рик.

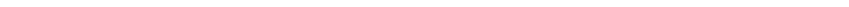
2. Про що ця казка? Що запитав хлопчик?

3. Хто із тварин назвав б́укви? Які́ б́укви назва́ли тварі́ни? Хто назва́в пра́вильно? Хто назва́в непра́вильно? Чому́?

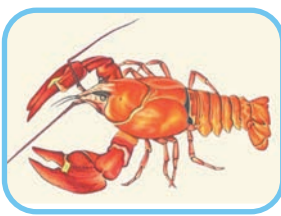
4. Запиши до таблиці букви і звуки, які називали тварини.

бўква	на́зва бўкви	звук
б	бе	[б]

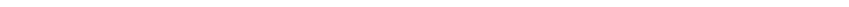
1. Складі з букв слова. Користуйся малюнками.

бкра

аатрв

2. Запиши утворені слова. Назви голосні звуки.

1. Розглянь малюнки. Що на них зображено? Назви. Які звуки ти вимовляєш у кожному слові?

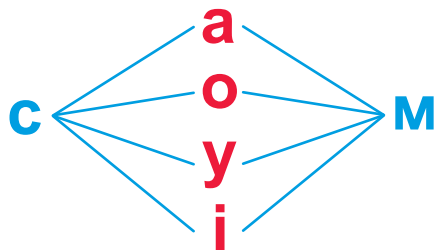
[ЧÓВЕН]

[автóбус]

2. Запиши слова. Скільки букв у кожному слові?

1. Утвори слова. Поясни значення. Назви звуки.

2. Запиши слова. Підкресли букви, що позначають голосні звуки.

3. Назви приголосні звуки.

приголосні звуки

б, в, г, ґ, д, ж, з, й, к, л, м, н, п, р, с, т, ф, х, ц, ч, ш

1. Назви у словах приголосні звуки.

Уро́к, парк, сад, чо́ло, волосі́на, жоржі́на,
га́нок.

2. Випиши слова з [p].

Заєць віскочив із лісу. **Дятел** поселився в на́шому дворі.

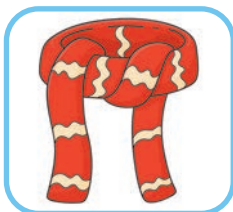

.апка
.оса

л п ш
к р

1. Віпиши слова — назви предметів за зразком. Визнач, скільки приголосних у кожному слові.

шарф

капці

сукня

черевики

футбóлка

шо́рти

чо́боти

босоні́жки

Одяг: шарф — 3 л.

Взуття: капці — 5 л.

2. Знайди́ па́ри слів, які́ різня́ться одні́м зву́ком.
Запиши́ за зразко́м.

 COH

sam

Щу́ка, щит, ща́стя

2. В́ймови ці слова.

Буква *щ* позначає два звуки [шч].

29

1. Розглянь таблицю.

малюнок	зву́ки	Запита́ння	
		що є?	чого́ нема́є?
	[мо́локо́]	[мо́локо́]	[мо́лока́]
	[ма́сло]		
	[хлі́б]		

2. Як змінюються голосні зву́ки в кінці́ слова?

При́голосний звук пе́ред [і] вимовля́ємо м'яко.

30

1. Прочита́й слова́.

[б'іг], [л'іг], [м'іг].
[буг], [луг], [маг].

2. Запиші слова, підкресли б́укви, що позначають м'який приголосний.

Звукова схема слова

Голосний звук — [•]

Твердий приголосний звук — [-]

М'який при́голосний звук — [ɐ]

мак — $[-\bullet-]$, *бік* $[-\bullet-]$

1. Прочитай слова й добери звукову схему.

ура́ оре́л кі́лим калі́на

2. Запиші за зразком.

Ура — [• — •']

Пріголосний звук перед **ь** вимовляємо м'яко.

1. Прочитай слова.

Син — синь.

$$[- \cdot -]$$
$$[- \bullet =]$$

Рис — рись.

$$[- \bullet -]$$
$$[- \bullet =]$$

2. Впиши слова і схеми з м'якими приголосними.

1. Добері звукові схеми до слів.

Сильно кинь жаль

2. Зверні увагу: **ь** — це б́уква, а не звук.

3. Віпиши слово і звукову схему. Підкресли букву, яка позначає м'який приголосний.

1. Прочитай слова. Розглянь схеми.

учен.	учител.	дел.фін	морозец.
[· —·=]	[· —· —·=]	[—·= =·—]	[—· —· —·=]

2. Додай букву «знак м'якшення». Прочитай слова.

3. Що змінилося? Назви у виділеному слові кількість букв і кількість звуків.

1. Назви малюнок.

[—·|—·—]

ка́лч

[—·'=|—·]

ку́лька

[—·|—·—]

ба́тн

[—·'=|—·]

бу́лька

2. Випиши пари: слово і звукову модель. Підкресли м'який приголосний звук у словах.

1. Розшифруй ребус. Прочитай слова. Чітко вимовляй м'який приголосний.

дал
стал
кін
біл

ь

2. Знайди слово, якому відповідає звукова схема
[--•=].

Приголосні звуки перед **і, я, ю, є** вимовляємо м'яко.

1. Прочитай пари слів. Як вимовляємо приголосні звуки, позначені виділеними буквами?

Вітер — **в**ітер. Так — **т**ік. Дим — **д**ім.

[--•--•--] [=•--•--]

2. Запиши звукову схему до другої пари слів.

- Ля́лька, ку́лька, мі́ст, зі́рка, дя́тел.

-

- # Прилетів соловейко. Віє теплий вітер.

- Прилеті́в – [п р л в].

- МІСЯЦЬ

криниця

медаль

- ## Медаль.

- Джміль, дзвін, ґудзик, джем, дзюрчіть.

- 2. Спиші. Підкресли сполучення букв *дж, дз*.**

! Сполучення букв **дж, дз** у словах вимовляємо
як **одін звук**

[**дз**]зі́га [**дж**]ерелó

1. Розглянь малюнок.

Дзі́га

Кукурудза

Дзвіно́к

2. Назви слова. Порахуй у словах кількість букв і звуків.
Запиши за зразком.

Дзі́га — 5 б., 4 зв.

За селом малé джерéльце. Там дзюрчíть
цiлю́ща вода. Навкóло водíці цвiтúть **дзвóники**.
Над квíтами кружля́ють бджóли і джмелí.

[illegible]

28

1. Прочитай. Яке сполучення букв пропущено?

1. Зранку дівчинка дивиться у ..еркало.
2. Переї.. був закритий. 3. Наближався пої.. .

2. Зобрази схему до виділеного слова.

--	--	--	--	--	--

1. Прочитай слова.

Джерелó, джерéльний. Дзвіно́к, дзві́нкий.
Джі́нси, джі́нсо́вий.

2. Запиши у два рядки слова, що відповідають на запитання *що? якій?*

--	--	--	--	--	--

3. Підкресли буквосполучення *дж, дз*.

СКЛАД СЛОВА

46

1. Уважно прочитай слова по складах. Скільки складів у кожному слові?

Лі-то зи-ма вес-на

2. Запиші. Підкресли букви, що позначають голосні звуки.

Слово має два **голосні звуки**. *Літо*

Слово має два **склади**. *Лі-то*

47

1. Поділи слова на склади. Запиші.

Мали́на, полі́но, дива́н, соло́ма.

2. Назви перший склад. Назви другий склад. Назви останній склад.

1. Утвори зі складів слова. Запиши.

то за бі ри ша жа ра жі

ду□□

ка□□

ко□□

ку□□

фо□□

лі□□

па□□

ді□□

2. Поясни, що означають утворені слова. Скільки складів має найбільше слово?

3. Віпиши слова з буквою а.

1. Прочитай слова по складах.

чуб

в́у-са

та-то

ніс

в́у-хо

2. Скільки голосних звуків у кожному слові?

3. У яких словах є два голосні звуки?

4. Зверни увагу, чи всі слова діляться на склади.

1. Прочитай слова.

Селó, урóк, лисі́ця, калі́на, молокó, зимá, хлі́б,
ві́з, ді́м.

2. Поділі́ слова на складі́, користуйся долóнею. Поста́в долóню під підборі́ддя. Скільки́ разів підборі́ддя торкне́ться долóні під час вимóви слів, стільки́ складі́в бу́де у слóві. На ко́жен склад ми ши́роко відкрива́ємо рóта.

3. Запиші́. Порахуй, скільки́ складі́в у ко́жному слóві.

се-ло					

1. Розглянь і назви́ малю́нки. Чі́тко й ви́разно вимовля́й слова́.

2. Запиші́ слова́ у два стóвпчики.

*Слова́, які́ ма́ють
два́ голосні́ зву́ки.*

*Слова́, які́ ма́ють
три́ голосні́ зву́ки.*

1. Придумай і запиши слова з першим складом:

го-: годі́на, ..., ..., ...,

КИ-: КІЇЛИМ, . . . , . . . , . . . ,

до-: добá, ..., ..., ...,

ли-: лимон, ..., ..., ...,

2. У віділеному слові назви кількість букв і звуків.

1. Придумай слова з останнім складом:

-ка: сýшка, ..., ..., ..., ...

-ця: суніця, ..., ...,

-та: во́рота, . . . , . . . , . . . ,

2. Назви й запиши приголосні звуки у виділеному слові.

1. Прочитай частини слів ліворуч. Добері початковий склад праворуч.

кор-
кар-

- топля
- тон
- жик
- тина
- навал
- дон
- зина

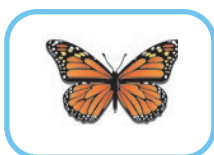

2. Запиші утворені слова й поділі на складі.

--	--	--	--	--	--

1. Розглянь малюнки. Додай до слів перший склад.

..телик

ма мо

..лоток

му ми

..шина

мі мо

..ст

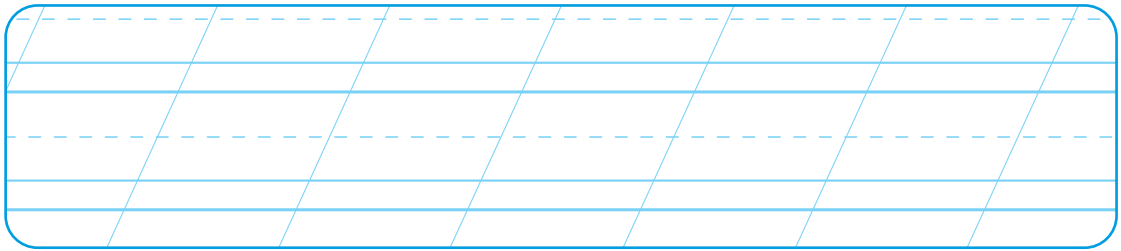
..ло

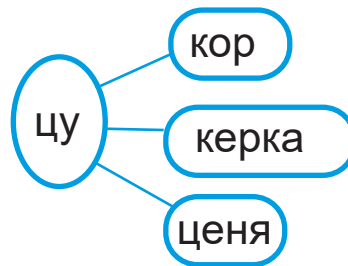
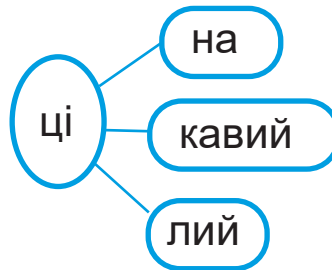
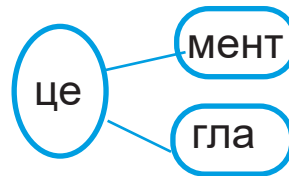
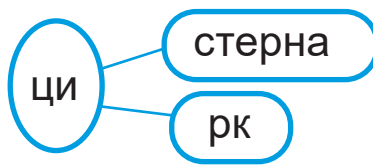
..хомор

2. Запиші слова з одним складом, двома складами, трьома складами.

1. Сполучі частіни слів. Прочитай.

2. Візнач кількість складів у кожному слові.

1. Розглянь малюнки. Назви відсутній склад у словах — назвах пташók.

лас -ка

-зуля

щиг-

со-

2. Запиші слова. Візнач кількість букв і звуків.

Цей склад називається наголо́шенням.

-

- 36

1. Послу́хай урі́вок із по́еми «Княжна́». Вслу́хайся, як пульсу́є на́голос.

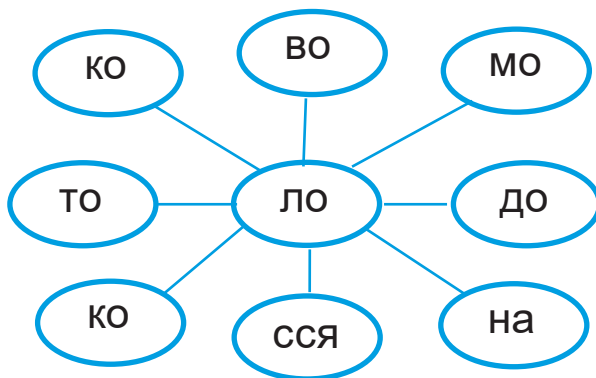

Селó на на́шій Украї́ні —
Ненáче пісанка, селó.
Зелéним гáєм порослó.
Цвіту́ть садí, білію́ть хатí...
Тарáс Шевче́нко

2. Визнач у виділених словах наголошений склад.

1. Прочитай слова. Запиши. Скільки складів у кожному слові?

2. Поста́в у слова́х на́голоси. Підкрэ́сли ненаголо́шені складі.

1. Розглянь малюнок. Прочитай виразно, чітко, ритмічно вірш за особами: автор, Кúрочка, Пі́вник.

Про Пі́вника і Кúрочку

Як тільки Кúрочка
знесла́ яйце́,
відра́зу Пі́вник
спові́стив про це.
Крильми́ змахну́в і закрича́в:
— Ку-ку-рі-ку́уу!
Я-є́чко є у нас у курни́ку!
А Кúрочка до ньо́го:
— Ко-ко-ко́оо...

Який же, Пётю, ти хвалько́!

За Васи́лем Шаро́йком

Хвалько́ — *той, хто ба́гато хва́литься.*

2. Які слова́ у вірші поділено на складі́? Прочитай.
3. Скільки складі́в ма́ють ці слова́? Як їх тре́ба чита́ти?

ПЕРЕНОС СЛОВА

! Слова з рядка в рядок переносимо по складах.

Ма-ши́на або маші́-на

1. Пригадай перший склад у словах. Добери склади з дужок. Запиши.

-ба

-та-на

-лат

-ре-ни-ки

(ри-, са-, сме-, ва-)

2. Поділи слова для перенесення.
3. Склади речення з улюбленим словом.

1. Прочитай слова. Поділі для перенесення. Підкресли у словах букву, що позначає м'який приголосний.

Ната́ля. Мико́ла. Віта́лик. Мари́на.

Зразок. Ната́ля — На-таля. Ната-ля.

! Склад з **однієї** букви **не** переносимо і **не** залишаємо в рядку.

Осі́ка, і́ріс

1. Прочитай. Назви слова, які не можна переносити.
О́ля, бере́за, ура́, та́то.
2. Зобрази звукову схему до виділеного слова.

кор ло зи на зи на бу ни

Тут, ямка, **скрізь**, політ, мур, танк, **пульт**, там.

70

mpu

၁၆၁

одун

2. Запиші за зразком.

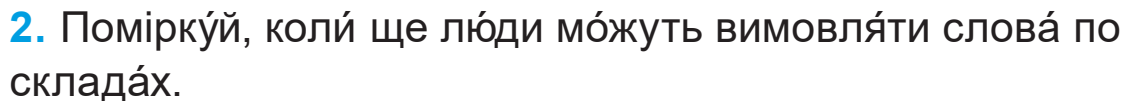
Зразок. Одін склад — дім, ключ.

Два складі — ...,

Трі складі — ...,

Ма-рі-на, Ніна, Руслан!

3. Випиши віділені слова по складах.

44

Клáва

кО́тика

κατάλα

на каліновім візку.

Колотілось,

κατάλογο

криве́ ко́лесо в піску́.

Колотілось,

калатáло,

пóки впáло на пісók.

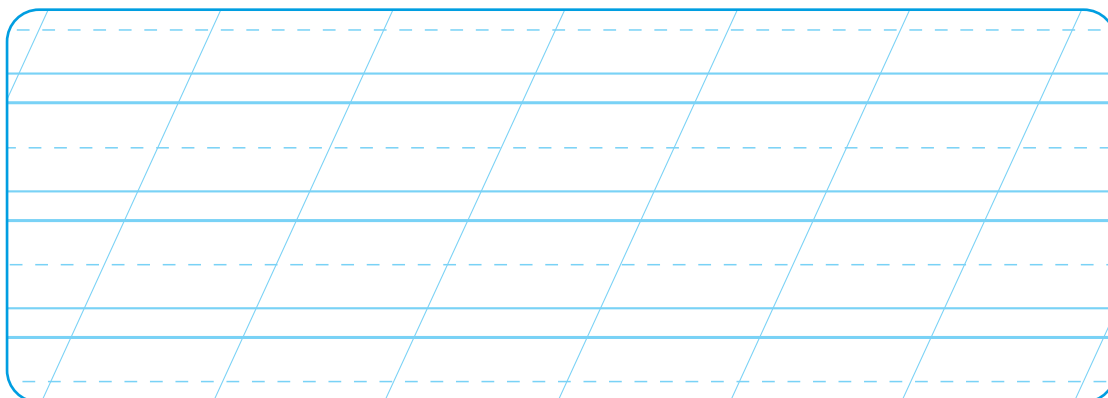
— До — ка — та — ли — ся!!! — казáli

Κλάβα,

КОТИК

і ВІЗОК.

A. Hімéнько

-

- [illegible]

СЛОВА-НАЗВИ

73

1. Хто зображений на малюнку?

хто?

що?

2. Дай відповіді на запитання.

3. Що ти бачиш на малюнку?

1. Запиші за зразком.

Хто? Мама, тато, ..., .

Що? Диван, стіл, ...,

1. Послухай уважно вірш. Про що йдеться у вірші?

Канікули, канікули —
чудесна це порá.
«Канікули, канікули», —
гукáла дівторá.
Скінчилось тепле **літо**.
Настав осінній **час**.
Ми радо поспішаємо
у наш весéлий **клас**.

2. Віпиши віділені слова за зразком.

Що? — літо, ...,

Зразок: *m, m, o, a — mamo.*

-
- A large, empty handwriting practice area with a blue border and rounded corners. It contains a grid of slanted lines for practice, with solid top and bottom lines and a dashed middle line in each section.

що це?

-

1. Запиши в таблицю слова, що відповідають на запитання *хто?* і *що?*

<i>хто?</i>	<i>що?</i>

2. Підкресли слова з буквами *а*, *і*.

Слова-назви відповідають на запитання

хто?

що?

мама, хлопчик

ключ, відро

1. Розкажи, що є на малюнку.

Почни так: *На малюнку є ...*

На яке запитання відповідають ці слова? Що означають ці слова?

2. Розкажи, хто є на малюнку? Назви запитання до цих слів. Чим різняться ці слова від слів із запитанням *що?*

1. Прочитай слова. Перепиши та встав пропущену літеру.

М..ма і д..вчинка, в..да і в..дро, совок і в..ник.

совок

відро

віник

2. Продактилуй літери у виділених словах.

1. Прочитай.

Моя родина

Моя родина велика: мама Оля, я — Олена, брат Тарас, бабуся Оля, дідусь Микола.

Я люблю свою родину.

2. Хто розповідає про свою родину?

3. Назви, хто є в Олені.

4. Порахуй, скільки всього людей у родині?

Óля, Тарас, Ів́ан, Катру́ся

1. Запиші.

Мáма О́ля, тáто Дені́с

2. Поясні написання великої літери.

1. Прочитай. Доповни речення.

1. Та́та зва́ти
2. У ма́ми ім'я́ —
3. Я — Мене́ зва́ти
4. У ме́не є ... Мико́ла,
... Катру́ся.
5. Я люблю́ свою́

РОДИННІ СТОСУНКИ

1. Розглянь малюнок. Що зображено?

Мал. Родінне дэрево

2. Хто є в родині?

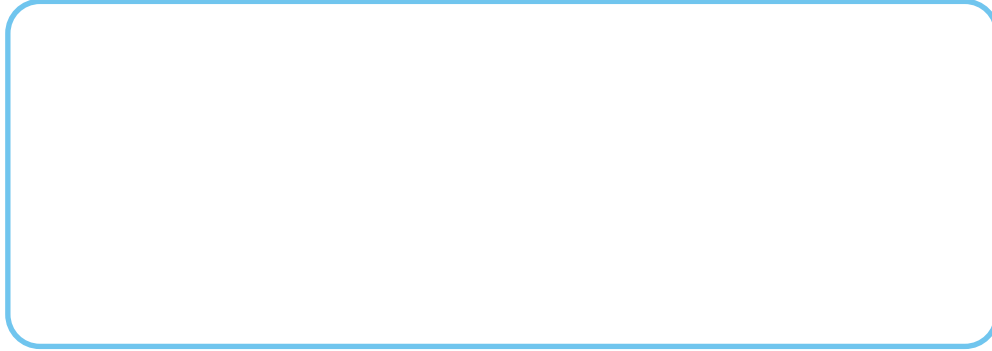
3. Поміркуй, чому внизу зображено дідусів і бабусь?

1. Як звати твоїх тата і маму? Запиші імена.

Мама Маріна, тато

2. Підкресли першу літеру в іменах.

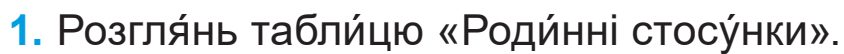
1. Намалюй родинне дэрево і познач іменá своёй родіні.
2. Розкажй про свою родіну.

1. Що зображено на малюнку?
2. Скільки в родині людей? Хто зображений на малюнку?
3. Як звати тата і маму? Як тата і маму можна назвати одним словом?
4. Назви дідуся і бабусю мамі.
5. Назви дідуся і бабусю тата.
6. Скільки в тебе є братів і сестер? Назви їхні імена.

батькі — *тата і мама.*

Я — 		
я син		я дочка́
я внук		я вну́чка
я брат		я сестра́

2. Запиши відповіді на запитання *хто*?

[illegible]

1. Прочитай. Доповни речення.

Моя родина має ... людей.

Менé звáти

У мене є ..., ..., ...,

Мою маму звуть

2. Чи відчувáв(-ла) ти трóднощí? Які?

1. Розглянь малюнок «Родина на прогулянці».

2. Хто це? Назви.

Довідка: родина, мама, тато, дочка,
два сини.

Хто? Мама, ..., тато, бабуся, дідусь.

1. Про ко́го йде́ться у ві́рші?

Моя сім'я

Це — моя сім'я:
та́то, ма́ма, я,
моя сестра́ —
Ма́річка.
Мій ста́рший брат
Павлу́сь,
бабу́ся і діду́сь.

2. Скільки людей у сім'ї? Назви.

3. Хто такий Павлу́сь?

4. Хто така Ма́річка?

Родина — сім'я.

1. Запиші та встав пропущену літеру.

Брат .авлусь, сестра .арічка.

A large, empty handwriting practice area with a light blue background and a grid of dashed lines for tracing and writing practice. The grid consists of horizontal and vertical dashed lines forming a series of small squares. The top and bottom edges of the practice area are rounded.

2. Поясні свою думку.

1. Прочита́й. Продо́вж ре́чення. Кори́стуйся ма́люнком і ві́ршем.

У мене є ... або Мої батькі — це ... і Мої батькі мають Марічка — це моя ... У мене є ... і

Я люблю свою ...

2. Запиші речення.

ТУРБО́ТИ

1. Розглянь малюнки.

1. Ма́ма ва́рить борщ.

2. Бабу́ся наріза́є цибу́лю, капу́сту.

3. Дівчинка мїє з мамою тарїлку.

4. Овочї

картóпля

буря́к

мо́рква

помідо́р

пе́рець

цибу́ля

часні́к

огіро́к

капу́ста

4. Дідусь несе у кошику помідори і моркву.

5. Тато купує сіль, перець, сметану.

2. 1. Що варить мама?
2. Що нарізає бабуся?
3. Що несе дідусь?
4. Що купує тато?
5. Що міє дівчинка?
6. Скільки людей у родині? Назви їх.

1. Запиши в таблицю знайомі та нові слова. Користуйся малюнками 1–5.

	Знайомі слова	Нові слова
<i>що?</i>		
<i>хто?</i>		

1. Прочитай. Доповни речення словами.

Мама варить (*що?*) ... (*хто?*) ... нарізає капусту?
 Дідусь несе (*що?*) ... (*хто?*) ... варить борщ?
 Дівчинка міє (*що?*) ... (*хто?*) ... купує сіль?
 Тато купує (*що?*) ... (*хто?*) ... міє тарілку?

1. Прочитай і доповни речення. Користуйся малюнком.

1. Овочі — це помідор, капуста, ..., ...,

2. Я люблю такі овочі: ..., ..., У борщ кладуть овочі: ..., ..., Сирими можна їсти ..., ..., Я знаю червоні овочі: ..., ..., Є овочі білі — ..., ..., і зелені — ...,

2. Поділи виділені слова на склади й постав наголос.

1. Які овочі ти знаєш? Назви.

2. Запиши.

Овочі: *морква, цибуля, картопля, буряк.*

1. Прочитай.

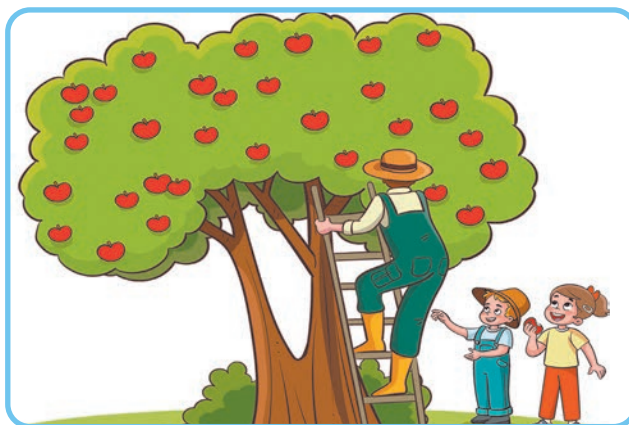
Ходить гарбу́з по горо́ду,
та й пита́є свого́ ро́ду ...
... Обізва́лась жо́вта ді́ня,
гарбузо́ва госпо́діня...
...Обізва́лись огі́ркі,
гарбузо́ві сині́...

Наро́дна пі́сня

2. Хто головний геро́й пі́сні? Назви́ роді́ну головно́го геро́я.
3. Уточни́ й запиши́ чле́нів роді́ни гарбуза́.

Госпо́дар горо́ду — Гарбузо́ва госпо́діня —
Гарбузо́ві сині́ —
Гарбузо́ва роді́на — це ..., ...,

1. Розглянь малюнки «Родина збирає врожай».

Фру́кти

слі́ва

гру́ша

пе́рсик

я́блуко

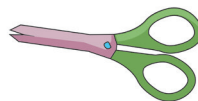
2. Складі речення, використувуй слова-дії та запитання.

1. ... (хто?) зриває	зриває ... (що?)
2. ... (хто?) дістає	дістає ... (що?)
3. ... (хто?) збирають	збирають ... (що?)
4. ... (хто?) їсть	їсть ... (що?).

1. Назви фрукти. Запиши.

Фру́кти: я́блуко, пе́рсик, гру́ша, слі́ва.

1. Розглянь малюнок. Що це? Покажи вагон «Що?». Покажи вагон із питанням «Хто?». Розташуй всіх у відповідних вагонах.

2. Розташуй предмети у двох вагонах.
3. Запиши.

*Зразок. Що? Гарбуз,
Хто? ...,*

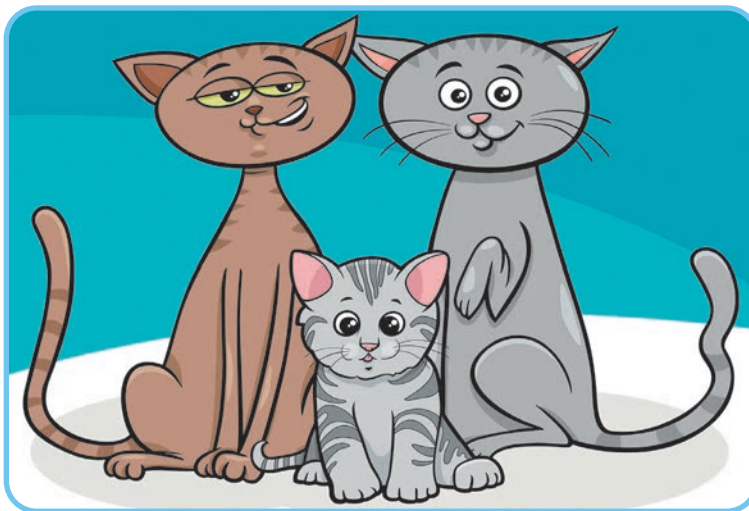
1. Продовж речення й запиши. Обери запитання, на які слова відповідають.

Фрукти — це ..., ..., Відповідають на запитання (хто? що?).

Овочі — це ..., ..., Відповідають на запитання (хто? що?).

2. Підкресли слова, які починаються на літеру *п*.

1. Розглянь малюнок про родину котів.

2. Розкажі, хто зображений на малюнку.

Довідка. Кіця, кіт котівич, котик.

1. Прочитай вірш.

Вибрала в крамниці кіця
 гάρну ко́фту та спідни́цю.
 А для ко́тика синóчка —
 мо́дні джінси і сорóчку.
 Штані́ і піджа́к —
 для ко́та-котóвича.

За Тетяною Лісенко

2. Назви членів родини котів і постав запитання.
3. Назви з вірша слова, які відповідають на запитання *що?*

1. Прочитай слова з вірша.

Крамніця (крамніці), **кіця**, **кофта** (кофту),
спідніця (спідніцю), **котик** (котика), **син** (сіна,
 синочка), **джінси**, **сорочка** (сорочку), **штані**,
піджак, **кіт** (котá), **котівч** (котівча).

2. Запиши віділені слова у два стовпчики: із питаннями
хто? і *що?*

<i>хто?</i>	<i>що?</i>

3. Чи можна слова другого стовпчика назвати одним
 словом? Назви це слово.

1. Пригадай і назви найбільше слів — назв речей одягу
 для:

а) дівчинки; б) хлопчика.

Одяг дівчинки — ..., ... ;

Одяг дівчинки:

Одяг хлопчика — ...,

Одяг хлопчика:

2. Перевір, хто пригадав найбільше слів і правильно пояснив їхнє значення.

СЛОВА-ДІЇ

1. Прочитай виразно вірш. Заміни малюнки на слова.

Що для чого треба?

Щоб перекопати,
треба взяти нам .

Щоб забити в стіну ,
треба мати .

Щоби нарубати,
треба нам мати.

Галіна Малик

Щоби нам поїсти,
треба взяти і сісти.

Щоб малювати,
треба нам мати.

Щоби поливати,
треба нам набрати.

2. Постав запитання до малюнкових слів.
Назви запитання.

1. Випиши запитання та малюнкові слова. Познач у словах наголос.

Що? Город, лопата ..., ...

2. Продактилюй у кожному слові голосні звуки.

1. Обери правильні відповіді на запитання.

1. Для чого потрібна лопата?
 - а) різати, б) малювати, в) копати.
2. Що можна робити молотком?
 - а) забувати, б) забивати, в) забавляти.
3. Що можна робити сокирою?
 - а) рибалити, б) ридати, в) рубати.
4. Для чого потрібна ложка?
 - а) сидіти, б) їсти, в) садити.
5. Для чого потрібен олівець?
 - а) писати, б) малювати, в) ламати.

Слова-дії відповідають на запитання

що робіти?
малювати

що робить?
стоїть

1. Розглянь малюнки, прочитай схеми речень.

1. Кві́тка _____ у ва́зі.
2. Ва́за _____ на столі́.
3. Сті́л _____ у кімна́ті.

2. Додай у схеми відсутні слова. Постав запитання.
3. Запиши речення. Підкресли однакові слова. Поясни їхнє значення жéстами.

що робить?

1. Прочитай вірш і розглянь малюнок.

Па́дав сніг на порі́г,
кіт злі́пів собі пирі́г.
 По́ки **сма́жив**, по́ки **пік**,
 той **пирі́г** водо́ю **стік**.
Кіт не знав, що на пирі́г
 тре́ба ті́сто, а не сні́г.

Плато́н Воро́нько

Художник Костянтин Лаєро

2. Поста́в запита́ння до ви́ділених слів і запиши́.

Зразо́к. Па́дав сні́г — що ро́бів? що?

3. Підкрéсли слова́-дії.

що ро́бів?

1. Прочитай слова.

Лікар, лікує;
кормо́, керму́є;
плавéць, пла́ває;
учі́тель, учите́лює;
оповіда́ння, оповіда́є;
вишива́нка, вишива́є;
весло́, веслу́є.

2. Вибери й запиши слова-дії, що відповідають на запитання *що робить?*

3. Назви слова, що означають професії (*що робить?*).

4. Додай у речення слова-дії та запиши. Користуйся довідкою.

Пе́кар (*що робить?*) ... хліб. Лі́кар (*що робить?*)
... діте́й. Продаве́ць (*що робить?*) ... фру́кти.
Футбо́ліст (*що робить?*) ... у футбо́л. Воді́й (*що
робить?*) ... авто́бус. Краве́ць (*що робить?*) ...
одя́г. Доя́рка (*що робить?*) ... корі́в. Пое́т (*що
робить?*) ... ві́рші.

Довідка: ліку́є, пече́, ши́є, прода́є, во́дить,
гра́є, пи́ше, до́їть.

1. Установи відповідність між словами лівого та правого стовпчиків. Що означають слова першого стовпчика? Назви одним словом.

Слова-назви	Слова-дії
учитель	шіє
водій	будує
тракторист	піше
будівельник	учить
швець	водить
двірник	лікує
лікар	орє
письменник	прибирає

2. Запиши речення. Підкресли слова-дії.
3. Пригадай професії членів твоєї родини. Запиши за зразком.

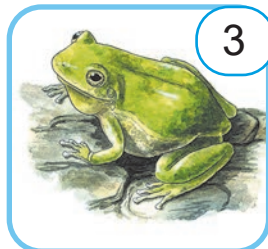
Зразок. Мій дідусь — будівельник.
Він уміє ..., ..., ...,

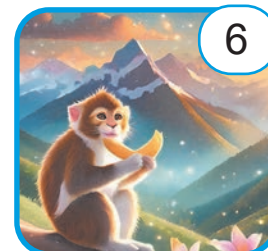

1. Розглянь малюнки й добери слова-дії.

1. Плаває

2. Бігає

3. Стрибає

2. Розкажі, хто що робить:

а) під № 1; б) під № 2; в) під № 3.

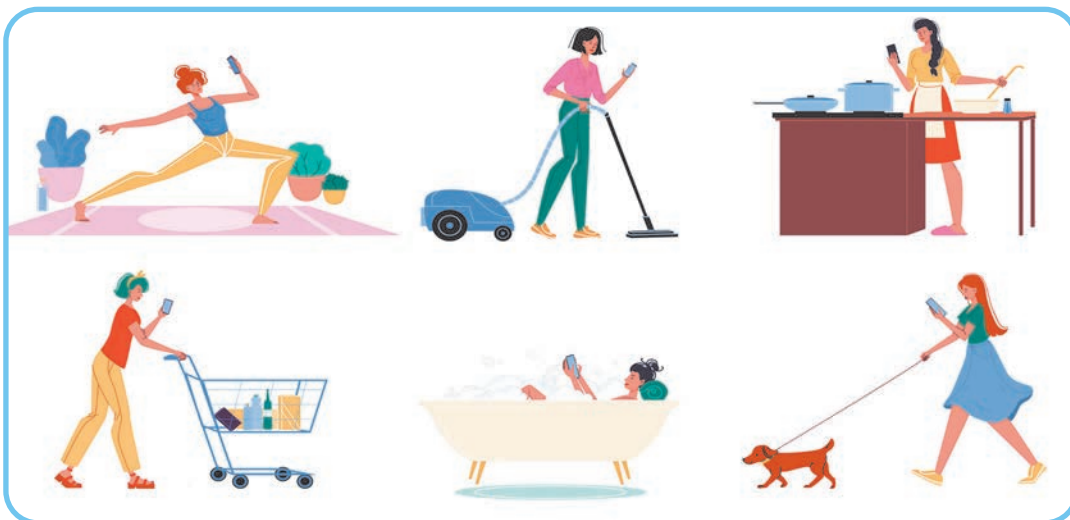
3. Пригадай і розкажі, що ти робів(-ла): учора, у неділю? Почні так:

Учора я ..., У неділю я ...,

що робів(-ла)?

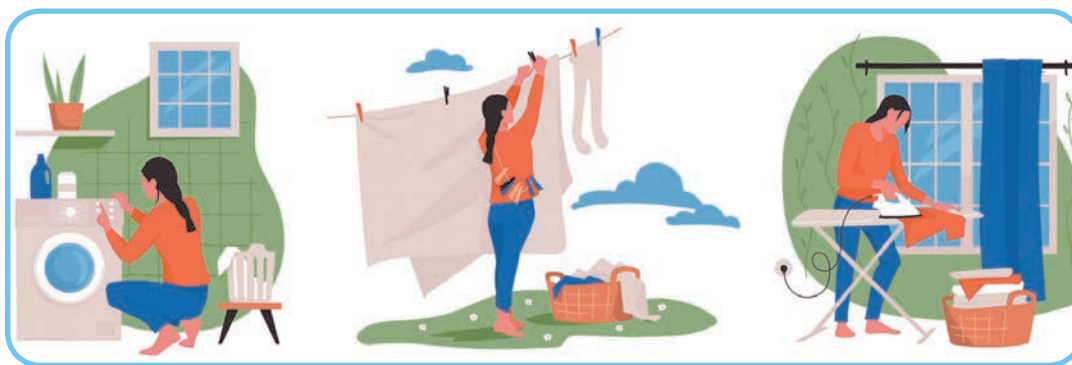
1. Розглянь малюнки «Вихідний день у мами».

Носіла, тримала, гуляла, велá, витирала, прибирала, відпочивала, готувала, купувала, прала, вішала, прасувала.

2. Складі речення до кожного малюнка. Використовуй запитання *що робила?* і слова-дії.

що робила?

1. Відгадай слово за словами-діями.

1. Світить, гріє, блищить, випромінює. Це —
2. Крапає, іде, періщить. Це —
3. Блискає, лякає, з'являється і зникає. Це —
4. Дме, віє, перевертає. Це —
5. Іде, падає, кружляє, розтає. Це —
6. Морозить, лякає, малює візерунки. Це —

2. Поста́в запитання до слів-дій.

3. Придума́й слова-дії до малюнків і запитання *що роблять?*

що роблять?

1. Розглянь малюнок. Поеднай запитання і слова-дії.

2. Складі речення за зразком і запиши у зошит.

Зразок. Дівчинка (що зробила?) вівчила вірш.

1. Прочитай текст.

Моя мама — швачка. Вона працює на швейній фабриці. Вона шіє костюми і плаття. Мама вже пошила багато дитячого одягу. Новий одяг завозять у магазин. Батьки радо купують красивий одяг для своїх дітей.

На свято діти одягнуть нове вбрання.

Вбрання — одяг.

2. Знайди слова-дії. Поясни їхнє значення.

1. Прочитай неповні речення. Чого не вистачає?

З борошна ... хліб. З дерева ... меблі.

З нафти ... бензін. Із пластику ... вікна.

З молока ... морозиво. Із цукру ... солодощі.

З паперу ... конверти.

2. Доповни речення словами-діями, які відповідають на запитання *що роблять?*

Запитання	Слова-дії	хто?
Що робить?	Вивчила вірш	
Що роблять?	Вивчають правило	
Що робили?	Вивчили історію	
Що зробив?	Учить номер	
Що зробила?	Учили рахування	

1. Прочитай виразно вірш.

Зайчика злякались

Ми ходили по грибі,
зайчика злякались,
поховались за дуби,
розгубили всі грибі,
потім засміялись —
зайчика злякались!

Платон Воронько

2. Про що йдеться у вірші?
3. Про кого розповідають?
4. Чому вірш так називається?
5. Випиши слова-дії. Обери запитання, на яке вони відповідають. *Що робить? Що робили? Що зробили? Що роблять?*

Зразок. *Ходили — що робили?*

що робили?

1. Розглянь малюнок. Доповни речення точними словами-діями, які відповідають на запитання *що робить?*

1. **Дерево** (стоїть, росте, цвіте, сидить).
2. **Птах** (стоїть, сидить, співає, відпочиває, гуляє).
3. **Жаба** (стоїть, сидить, лежить, спостерігає, квакає).
4. **Сонце** (висить, сидить, світить, гріє, поливає).
5. **Річка** (стоїть, сидить, біжить, стрибає, лежить, тече).

2. Випиши два речення й підкресли слова-дії.

що робить ?

---	---	---	---	---

1. Прочитай виразно вірш. Про що йдеться?

Сонце заходить.
Гори чорніють.
Пташечка тіхне.
Поле німіє.

За Тарасом Шевченком

Пташечка — *маленький птах.*

Німіє — *стихає, зникають усі звуки.*

2. Випиши в таблицю слова до запитань. Поясни, чому ти так вважаєш.

	що?
	хто?
	що робить?
	що роблять?

3. Вивчи вірш напам'ять.

1. Прочитай речення.

1. У моєї сестри́ гáрний **ніс**.
2. Святи́й Миколо́ай **ніс** дітям подару́нки.
3. Біля села́ був сільський **став**.
4. Юрко́ впе́рше **став** на ро́лики.
5. Нові́й ляльці я **шию** до́вгу спі́дницю.
6. Бабу́ся Марі́я пов'язáла на **шию** роже́ву хусті́ну.

2. Поста́в запитáння до ви́ділених слів. Які́ з них назива́ють дії, а які́ — предме́ти?

3. Віпиши ви́ділені слова́ разо́м із запитáннями.

1. Розглянь малюнок. Що зобра́жено? Прочитай запитáння.

Ти вмива́єшся щодня́?
 Ти чи́стиш зу́би зра́нку?
 Ти користу́єшся зубно́ю щі́ткою?
 Ти поло́щеш рот пі́сля їжі?

2. Дай по́вні відпові́ді. Користу́йся слова́ми з до́відки.

До́відка: полощу́, не полощу́, умива́юся, не вмива́юся, чи́щу, не чи́щу, користу́юся, не користу́юся.

3. Поста́в запитáння до слів-ді́й.

1. Прочитай частини віршів.

Білки

Доганяє **білка** білку.
З гілки — стриб
на іншу гілку.
Між дубами стриб і стриб.
...Не здогнати білці білку.

Зяець

Налякався зяець страшно,
і побіг скоріше в ліс.
І від того переляку
під ногою **гілка** — трісь...

За Миколою Сингаївським

2. Про що віршик? Що робить білка? Назви слово, що означає дію. Що воно означає? Відтвори дію.
3. Знайди відповідність між виділеним словом і словом-дією з довідки.

Довідка: стрибає, тріснула.

4. Поста́в запитання до слів-дій.

1. Розглянь малюнки. Хто чи що зображено на малюнку? Що він робить?

2. Прочита́й ре́чення. Знайди́ відпові́дність ма́люнків і ре́чень. Поясни́, чо́му ти так ду́маєш.

Дятел стук-стук. ... стук-стук.

Мійшка шкряб-шкряб. ... шкряб-шкряб.

Хвіля хлюп-хлюп. ... хлюп-хлюп.

За́єць стриб-стриб. ... стриб-стриб.

3. В́иділені слова заміні́ словами-ді́ями й додай слова-на́зви.

A large, empty handwriting practice area with rounded corners. It contains five sets of horizontal lines, each consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, all slanted at an angle to the right.

1. Прочитай вірш.

Йшла синічка
до кринічки
й загубила
черевічки.

Котик йшов
і знайшов.
У торбінку поклав,
під лопух заховав.

За Ганною Чубач

2. Назви головних героїв вірша. Що робила синічка? Що сталося із черевічками?

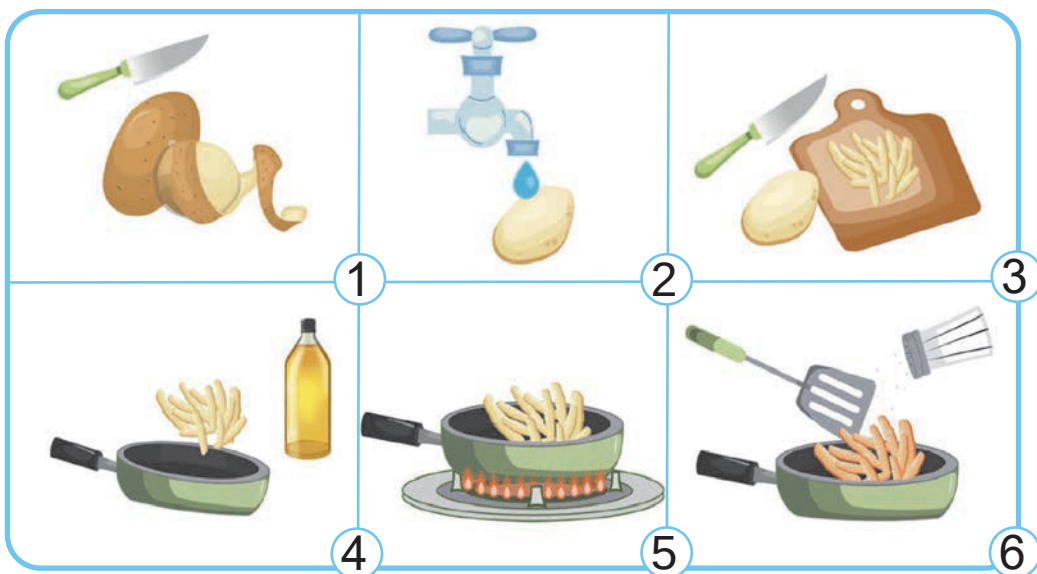
3. Що робив котик? Як він учинив? Як ти оцінюєш учінок котика?

4. Випиши слова-дії синічки й слова-дії котика за зразком

Йшла					
Йшов					

що робила? — що робив?

1. Розглянь малюнки.

2. Розкажі, що зображено на кожному малюнку.

3. Назви дії з предметами до кожного малюнка.

Використовуй слова з довідки.

***Довідка:** Діста́ти, узя́ти, зня́ти (з полицки);
 відкρί́ти, наті́снути, відкруті́ти; помі́ти,
 сполосну́ти; почи́стити, порі́зати, накриші́ти;
 поста́вити, нагрі́ти, налі́ти; сма́жити, солі́ти,
 переверта́ти, смакува́ти.*

4. Обери́ оди́н малюно́к і запиши́ ре́чення зі
 слова́ми-ді́ями.

що робі́ти?

1. Добері правильні слова-дії в речення.

Дощечку і ніж треба ...

а) взяти, б) дістати, в) зняти (з полицки).

Кран з водою треба ...

а) відчиніти, б) відкрити, в) відкрутіти.

Картопліну треба ... і ...

а) стукати й різати, б) почистити й нарізати,
в) вітерти й покласти.

Сковорідку ... на плиті.

а) покласти, б) посадити, в) поставити.

У сковорідку ... олії.

а) помастити, б) крапнути, в) налити.

У сковорідку ... картоплю.

а) налити, б) посадити, в) покласти.

На картоплю у сковорідці треба ... сіль.

а) забрати, б) взяти, в) додати.

2. Речення запиші.

1. Прочитай речення з вірша Анатолія Камінчука й розглянь малюнки.

А лисічка-тітка
роздавала діткам.
Кіт Василь
варів кисіль.
Раділи звірята...
Зайчик Степанчик
наливав у жбанчик.

1. ?

2. ?

3. ?

жбанчик — *глек, глечик.*

2. Знайди відповідність речення і малюнка.
3. Запиши правильний вірш.
4. Поста́в запитання до віді́лених слів. Що це за слова́?

1. Розглянь малюнки. Назви предмет, спільний для всіх малюнків. Назви слова-дії, які відповідають на запитання *що робить?*

що робить?

2. Складі й запиші речення зі словами-діями.

1. Обери́ й запиши́ рече́ння з то́чним сло́вом-дією́ до ма́люнка.

1. Хло́пчик (*що ро́бить?*)

- а) хло́пчик спи́ть;
- б) хло́пчик гово́рить;
- в) хло́пчик ва́рить.

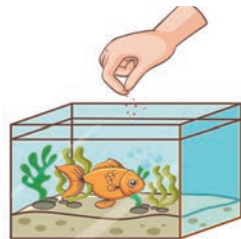
2. Хло́пчик (*що ро́бить?*)

- а) хло́пчик ми́є;
- б) хло́пчик спостеріга́є;
- в) хло́пчик витира́є.

3. Хло́пчик (*що ро́бить?*)

- а) хло́пчик прибира́є,
- б) хло́пчик смаку́є,
- в) хло́пчик году́є.

2. Поясни́ свою́ думку.

1. Добери́ слова́-дії з дужо́к і встав у рече́ння.

- 1. Я люблю́ ... на са́нках (ката́тися, спуска́тися, веселі́тися, гойда́тися).
- 2. Я стара́юся... поми́лки (допуска́ти, виправля́ти, копіюва́ти, робі́ти, прасува́ти).

3. Я хóчу ... борщ (пíти, ню́хати, сма́жити, диві́тися, ї́сти, сі́сти).

4. Я вмі́ю ... зву́ки (чу́ти, каза́ти, вимовля́ти, малюва́ти, співа́ти, виріза́ти).

5. Я мо́жу ... кві́ти (позича́ти, виправля́ти, годувáти, ню́хати, виріза́ти, полива́ти).

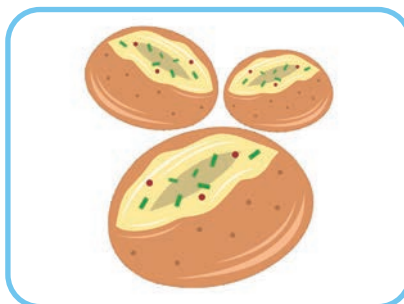
2. Візнач запитання до слів-дій. Запиші.

1. Відгадай загадку. Що це?

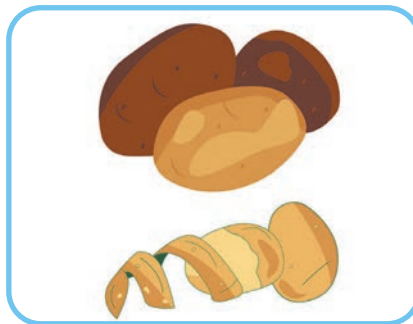
Можна чистити, різати, терти, пекти, смажити, варити, товкти, смакувати, солити, перчити, їсти...

2. Розглянь малюнки. Знайди відповідність між малюнком і словом-дією.

Пекти картоплю

Чистити картоплю

Товкти картоплю

3. Придумай речення зі словом-дією і запиши.

ЗМІСТ

Літери і звуки.....	4
Склад слова.....	27
Перенос слова.....	36
Слова-назви.....	42
Слова-дії.....	70

Навчальне видання

Світлана КУЛЬБІДА

Українська мова

навчальний посібник

для осіб з особливими освітніми потребами (Н 91)

2 клас

(у 3-х частинах)

Частина 1

Схвалено для використання в освітньому процесі

Видано за рахунок державних коштів.

Продаж заборонено

Навчальний посібник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

У навчальному посібнику використано ілюстративний матеріал з відкритих джерел мережі «Інтернет», матеріали фотобанку Shutterstock та матеріали фотобанку Freepik.

Усі матеріали у навчальному посібнику використано з навчальною метою відповідно до законодавства України про авторське право і суміжні права. Бренди та ресурси зображуються лише з освітньою метою та не є закликом до їх купівлі / відвідування.

Відповідальний редактор О. Литвин

Редактор О. Тищенко

Макет обкладинки Ж. Осипова

Комп'ютерна верстка Л. Цапенко

Формат 84x108/16.

Ум. друк. арк. 10,08. Обл.-вид. арк. 7,18.

Наклад 585 пр.

Зам. №

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7928 від 08.09.2023

Адреса редакції: 02095, м. Київ, вул. Княжий Затон, буд. 9а, офіс 369

E-mail: atlant_publishing@ukr.net

Віддруковано у ТОВ «Поліпрінт»,

вул. Лугова, 1-А, м. Київ, 04073

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1250 від 27.02.2003 р.

